

Kowalski, Tadeusz

Józef Kazimierz Młodyński, pedagog -
polonista - współtwórca kultury
Mazowska (1930-2003)

Rocznik Mazowiecki 16, 193-196

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tadeusz Kowalski

Józef Kazimierz Młodyński, pedagog – polonista – współtwórca kultury Mazowsza (1930–2003)¹

W listopadzie 2003 r. na pułtuskiej nekropolii Św. Krzyża pożegnaliśmy wyjątkowego Człowieka: nauczyciela, językoznawcę, dyrektora liceum, działacza związkowego i regionalistę – współtwórcę współczesnej kultury Mazowsza, długoletniego sekretarza Pułtuskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego – Józefa Kazimierza Młodyńskiego.

Józef Młodyński urodził się 9 marca 1930 r. w Pułtusku jako syn Kazimierza i Heleny z d. Żbikowskiej. Wychowywał się w rodzinie pielęgnującej polskie tradycje narodowe i miłość do Kościoła katolickiego. Uczęszczał do miejscowej Publicznej Szkoły Powszechnej nr 1 im. św. Stanisława Kostki, gdzie do wybuchu wojny w 1939 r. ukończył trzy klasy. W czasie okupacji na tajnych kompletach przerobił kurs szkoły podstawowej i jedną klasę gimnazjum. Po wyzwoleniu podjął naukę w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. P. Skargi. W ówczesnej szkole średniej aktywnie uczestniczył w ruchu katolickim „Sodaliczka Mariańska”, której moderatorem w Pułtusku w tych powojennych latach był ks. Jan Wosiński, późniejszy biskup płocki. W 1949 r. uzyskał dyplom dojrzałości, po czym rozpoczął studia polonistyczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego. Po roku od listopada 1950 r. kontynuował studia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego i ukończył je jako studia wyższe stopnia pierwszego w czerwcu 1952 roku. Zgodnie z nakazem pracy, obowiązującym na powstanie ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o planowym zatrudnianiu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych, podpisanym przez prodziekana J. Kulczycką-Saloni, 16 sierpnia 1952 r. przystąpił do pracy w Państwowej Szkole Ogólnokształcącej st. Licealnego i Podstawowego im. P. Skargi w Pułtusku. I w tej samej szkole, przy zmieniającej się co jakiś czas

¹ Źródła: Teczka akt osobowych, znajdująca się w archiwum szkolnym Liceum Ogólnokształcącego im. P. Skargi w Pułtusku; Ks. Wiesław Kosek, Pożegnanie Redaktora Naczelnego, „Sygnaturka Kolegiacka” 2003 nr 12; Lidia Ziemińska, Przemówienie pożegnalne (maszynopis w posiadaniu autora wspomnienia).

strukturze organizacyjnej i nazwie, pozostał jako nauczyciel języka polskiego do momentu przejścia na emeryturę 31 sierpnia 1988 roku.

W latach 1956–1967 obok pracy nauczycielskiej pełnił obowiązki kierownika internatu liceum, wkładając ogrom wysiłku i zapobiegliwości w należyte jego funkcjonowanie opiekuńczo-wychowawcze. W znacznej mierze przyczynił się do wybudowania nowego, pięknego budynku internatu i racjonalnego zorganizowania w nim pracy. We wspomnieniach zanotowano:

Gdy przyszło mu budować nowy internat, z pasją oddał się sprawie. Dźwigał na swoich barkach, a na pewno nie były to barki olbrzyma, sprawy dla innych nie do udźwignięcia.

Pracując zawodowo, odbył studia magisterskie na Wydziale Filologii Polskiej i Słowiańskiej Uniwersytetu Warszawskiego w zakresie filologii polskiej i ukończył je z wynikiem bardzo dobrym 30 czerwca 1971 r. W 1972 r. otrzymał tytuł zawodowy „profesora szkoły średniej”.

W okresie 1967–1973 (z roczną przerwą na poratowanie zdrowia) J. Młodyński zajmował stanowisko dyrektora Liceum Ogólnokształcącego w Pułtusku, a więc tej szkoły, której był absolwentem i nauczycielem języka polskiego. Wizyty i inne formy nadzoru pedagogicznego akcentowały dobrą organizację pracy, efektywność kształcenia i działalności wychowawczo-opiekuńczej liceum. Niestety w roku 1973 J. Młodyński bezpodstawnie i bezprawnie został zwolniony z tego stanowiska, co było konsekwencją arogancji i woluntaryzmu ówczesnej władzy politycznej oraz braku odrobiny choćby samodzielności organów powiatowej administracji oświatowej w dziedzinie polityki kadrowej. Dodajmy, iż uprzednio inspektor szkolny w uzgodnieniu z kuratorem Okręgu Szkolnego Warszawskiego mianował J. Młodyńskiego na stanowisko dyrektora liceum do sierpnia 1976 r., chociaż był chyba jednym na Mazowszu bezpartyjnym dyrektorem szkoły średniej.

Od września 1982 r. pracował dodatkowo w Studium Wychowania Przedшкоlnego (w późniejszym Studium Nauczycielskim) w Pułtusku, zyskując olbrzymie uznanie i wdzięczność młodzieży szkolnej. Jako nauczyciel języka polskiego osiągał nieprzeciętne rezultaty dydaktyczne. Odznaczał się twórczą postawą polonisty i właściwym podejściem do rozwiązywania problemów pedagogicznych. Jedną z form nowatorstwa pedagogicznego było opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu oceny błędów językowych. Od uczniów wymagał samodzielnego myślenia. Był dla nich życzliwy, przyjazny i spolegliwy, szanował ich godność osobistą, dlatego też cieszył się ich uznaniem. Kurator Okręgu Szkolnego ocenił jego pracę jako „szczególnie wyróżniającą”.

Swoją pasję naukowo-badawczą urzeczywistniał w latach 1973–1976 na Studium Doktoranckim dla Pracujących na Wydziale Polonistyki UW, pod opieką naukową prof. dr hab. Haliny Kurkowskiej. Był jednym z najaktywniejszych uczestników Studium.

W 1987 r. J. Młodyński zorganizował w Liceum Ogólnokształcącym filię Warszawskiej Wszechnicy Literackiej. W ramach jej funkcjonowania licealiści mieli wyjątkową okazję wysłuchania i dyskusowania z wybitnymi twórcami i popularyzatorami kultury literackiej.

Badaniem i propagowaniem zasad kultury języka zajmował się w ramach działalności naukowej i popularyzatorskiej Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Polskiego Towarzystwa Kultury Języka oraz Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych (w Komisji Językowo-Folklorystycznej).

Józef Młodyński został pierwszym prezesem pułtuskiego Oddziału Kultury Języka, utworzonym 13 maja 1970 r. po wykładzie inauguracyjnym prof. Witolda Doroszewskiego w Powiatowej Bibliotece Publicznej im. J. Lelewela. Rozwinął też ożywioną działalność z zakresu popularyzowania kultury słowa wśród pułtuskiej społeczności. W 1987 r. w audycji Polskiego Radia zaprezentował się także jako propagator piękna mowy ojczystej. W „Gazecie Pułtuskiej”, której był redaktorem naczelnym w latach 1990–1995, publikował m.in. artykuły z cyklu „Nasz język codzienny”.

Szczególnym zainteresowaniem badawczym Młodyńskiego z zakresu kultury języka cieszyły się skrótwce. Niektóre wyniki prac poznawczych z tego zakresu zostały opublikowane w periodykach specjalistycznych, np. artykuły „Stan badań nad skrótwcami” („Poradnik Językowy” 1974 nr 8); „Klasyfikacja skrótwców polskich” („Poradnik Językowy” 1975 nr 10); rozprawy „Skrótwce we współczesnym języku polskim” (w: *Współczesna polszczyzna*, red. H. Kurkowska, Warszawa 1981); „Derywaty od skrótwców” („Prace Filologiczne”, t. XXXIII, Warszawa 1986).

Podnoszeniu poziomu kultury językowej młodzieży sprzyjały organizowane systematycznie przez J. Młodyńskiego liczne spotkania z wybitnymi językoznawcami, np. prof. W. Doroszewskim, prof. J. Puzynią, prof. Skorupką, prof. A. Markowskim, prof. B. Falińską.

W piśmiennictwie naukowym Józefa Młodyńskiego, związanym bezpośrednio z dziejami ziemi pułtuskiej, godzi się wyeksponować trzy pozycje: 1) artykuł pt. „O czasopismach pułtuskich” (w: *Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu*, t. III: 1997); 2) szkic „Drukarstwo pułtuskie” (ibidem, t. IV: 2000); 3) współautorstwo książki pt. *Wpisani w historię Pułtuska*, 2001.

Niewątpliwą zasługą badawczą Młodyńskiego stała się krytyczna analiza zawartości merytorycznej czasopism wydawanych w Pułtusku w latach 1912–1995. W interesującym szkicu zasygnalizowane zostały także czasopisma, których redaktorem naczelnym był sam Józef Młodyński: miesięcznik „Gazeta Pułtuska” (pierwszy numer ukazał się w maju 1990 r.) i gazetka „Sygnaturka Kolegiacka” (pierwszy numer ukazał się w maju 1995 r.). Swą pracą redakcyjną i własnymi tekstami, jak zwykle starannie przygotowanymi, wpisał się w długi rząd pułtuskich twórców i współtwórców kultury, zachęcających do poszukiwań badawczych i penetracji nowych źródeł wiedzy o przeszłości ziemi pułtuskiej. „Sygnaturka” w 1996 r. została laureatką „Konkursu na Najlepiej Redagowaną Gazetę Lokalną I Płońskich Spotkań Prasy Lokalnej”. Dodajmy, iż J. Młodyński należał do założycieli Koła Synodalnego Nauczycieli w parafii św. Mateusza, inicjatora wydawnictwa „Sygnaturki Kolegiackiej”.

W dziele zbiorowym *Wpisani w historię Pułtuska. Słownik biograficzny* (wydanym przez Wyższą Szkołę Humanistyczną, nagrodzonym przez Mazowieckie Towarzystwo Kultury i Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych im. S. Herbsta

w dorocznym „Konkursie im. Aleksandra Gieysztor na Najlepsze Masoviana 2000/2001”) Józef Młodyński odegrał ważną rolę jako autor i redaktor. Opracował około 400 haseł biograficznych, głównie duchowieństwa, sporządził *Słownik wyrazów rzadziej używanych* oraz podjął się z dobrym skutkiem opracowania redakcyjnego.

Niezwykłą i wydajną aktywność społeczną ujawniał w działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego, którego członkiem został już w 1952 roku. W latach 1954–1963 pełnił funkcję sekretarza licealnego Ogniska ZNP, potem jego prezesa, a od 1975 r. – prezesa Rady Zakładowej ZNP przy Zespole Szkół Ogólnokształcących.

Odrębny nurt aktywności społecznej zaznaczył w Miejskiej Radzie Narodowej, gdzie w latach 1962–1965 był przewodniczącym Podkomisji d.s. Nieletnich, oraz w Wydziale dla Nieletnich Sądu Powiatowego, gdzie w ciągu 13 lat (1958–1971) sprawował funkcję ławnika.

Na swej wielowymiarowej, bogatej, ofiarnej i pięknej drodze zawodowej i społecznej J. Młodyński zaznaczył działalność kulturalno-regionalną. Był nieprzeciętną osobowością Pułtуска i Mazowsza. Wpisał się we współczesne przemiany społeczno-edukacyjne i kulturowe ziemi mazowieckiej. Szczególną aktywność przejawiał w Pułtuskim Towarzystwie Społeczno-Kulturowym, którego członkiem był od jego narodzin, a w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych (z przerwą) – jego sekretarzem. Dzięki J. Młodyńskiemu jako sekretarzowi PTSK znalazło się w czołówce regionalnych stowarzyszeń kulturalnych i trzykrotnie zostało wyróżnione i nagrodzone przez ministrów Kultury i Sztuki.

Józef Młodyński, kontynuując dobre tradycje pułtuskich nauczycieli jako bezinteresownych prelegentów wiedzy o przeszłości ziemi pułtuskiej i problemach współczesnej kultury, był autorem kilku odczytów, w tym interesującego odczytu nt. „Duchowieństwo ziemi pułtuskiej w czasie wojny i okupacji 1939–1945”, wygłoszonego 6 października 1999 r. w Pułtuskiej Bibliotece Publicznej im. J. Lelewela.

Wymiernymi dowodami uznania społecznego za działalność pedagogiczną i organizatorską Młodyńskiego są nagrody i odznaczenia. Wyróżniony był Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984) i Złotym Krzyżem Zasługi (1975) oraz Złotą Odznaką ZNP, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Medalem „Za zasługi dla województwa ciechanowskiego”. W 1978 r. otrzymał nagrodę Ministra Edukacji Narodowej, a także kilkakrotnie nagrody Kuratora Oświaty.

Józef Młodyński po długotrwałej chorobie zmarł 8 listopada 2003 r. w Pułtusk. W nekrologu społeczności szkolnej, do której J. Młodyński należał od 1945 r. aż do śmierci, z żalem napisano: „W Zmarłym tracimy Kolegę o nieskalanej czystości serca, wybitnego pedagoga oraz obrońcę czystości i piękna mowy ojczystej”. Jego droga życiowa stanowi konkretyzację życia, powojennych przemian edukacyjnych oraz społeczno-zawodowej działalności pokolenia nauczycieli w złożonych czasach Polski Ludowej i pierwszego okresu transformacji ustrojowej.